

Ýran'a periat nasýl geldi?

Bu sýralar Ýrana laiklik gerekçe gösterilerek yapılan eleştiriler Amerikaya hizmet içindir.

Amerikanýn muhtemel Ýran saldırsýsý için zemin oluşturma çalıbmalarıdır.Ýran'a vurmak Türkiye'ye vurmaktır. Ýpte Türkiye o gerçekten bölünür.Amerika Ýran'ý iþgal edemeyeceđine göre bütün zarar Türkiye'ye olacaktır. Irak'ta olduđu gibi. Ýktidardaki em uþaklar bile buna cesaret edemiyorlar. Ýktidarýn kemik yalayýcýları rahat durmuyorlar. Laiklerimize de bir çift sözüm var. Ýran'ý rejimi ile uđrapacaklarına Amerikan emperyalizmini ölkemizi "ýlýmlý Ýslam diye rejim deđipikliđine zorlamasına baksýnlar. Bunla falan deđiller. Sözkonusu Amerikan menfaatleri ise onlar gerekirse çarþaf bile giyerler. Ýran'ýn rejimi kendisine bizim ki kendimize. Aman dikkat yeni bir tuzak deđil bu hazýrlanmakta olan. Bundan sonra emperyalizmin çýkarları için yapılanmadýr.

Bu konuda ki tespitlerim:Ýran'a periat 'demokrasi' ve 'özgürlük' vaatleriyle geldi.

AKP'nin Anayasa tasarýsý hazırlýkları, Türkiye'nin bir saklý gündeminin dođmasına neden oldu:

"Darbe mi? Periat mı?" Ýpte Türkiye'nin gizli gündemi bu soru. Herkes bunu tartýþýyor.

Ne rastlantý; yıllar önce, Ýslam devriminden önce benzer soru Ýran'ýn da gündemindeydi. Ýranlý solcular, demokratlar, liberal ve milliyetçiler bu soruyu tartýþýyordu, darbeye karþý çýkýyorlardý. Gelin Ýran'ýn Ýslam devrimi öncesi ve sonrası günlerine gidelim "mahalle baskýsý" var mıymýþ görelim.

MERHABA. Benim adým Bahman Nirumand. Ýranlý bir gazeteci-yazarým.

Þah'ýn devrilmesinde etkin rol oynayanlardaným.

Ve aynı zamanda mollaların, demokrasi ve özgürlük getireceğine inanan milyonlarca solcu, demokrat, liberal ve milliyetçi insandan biriyim.

Evet, Humeyni yeryüzünde cenneti vaat etti bize. Demokrasi gelecek, kimse fikirleri ve siyasal görüpleri yüzünden tutuklanmayacak, iþkence yapılmayacak, kadýnlara eþit haklar verilecek, giyim serbest olacaktır.

Þah'ý devirdikten sonra mollaların camiye geri döneceklerinden emindik. Devleti yönetecek durumda olduklarına inanmýyorduk. Yanýldýk. Kitaplardan ezberlediğimiz cümleleri, içi boþ kavramları birbirimize söyleyip duruyorduk. ÜZERÝNDE DURMADIK Her þey 14 Ocak 1979 tarihinde deđipti. Þah, Ýran'ý terk etti. Ardýndan Ýran tarihinin en büyük yürüyüþü Tahran'da yapıldý. Sarı yoktu, istediğimiz gibi bađýryorduk.

Fakat mitingde ilk dikkatimi çeken, kim liberal Musaddýk ya da solcu þehitlerin resimlerini tapýyor ise mollalarca dövölüyordu.

Pek üzerinde durmadýk bu olayın, "Hele bir kurtlarıný döksünler, sonra sakinlepirler" diye düþündük.

Ertesi gün gazetede, bir hírsýzýn genç mollalar tarafından yakalanýp, adına "Ýslam Mahkemesi" denilen bir mahalli heyet tarafından 35 kamçý cezasına çaptýrýldýđý haberini okuduk.

Haberi ciddiye almadýk; "Üç beþ sapsýzýn iþi" dedik.

Bu arada bira-þarap fabrikalarının yakýlması, sinemaların tahrip edilip filmlerin sokaklara atýlması gibi olayların üzerinde hiç durmadýk. "Ufak tefek þeylerin" toplumun demokrasi ve ulusal bađýmsýzlyk yolundaki çabaları etkilemesini istemiyorduk.

Biz bunları söylerken, mollalar tarafından, kadýn ve erkeklerin yan yana yüzemeyecekleri; okullarda aynı sýnyflarda olamayacakları; birlikte spor yapamayacakları gibi gerici kararlar ardý ardýna alýnmaya baþlandý.

"Müslüman kadýnların yanýnda orospuların yeri yoktur" denilerek kadýnlara örtünme zorunluluđu getirildi. Özellikle üniversitelerin yüzden çatýpmalar çýktý.

Bu çatýpmalardan rahatsız olduk; kadýn sorununun güncelleþip ön plana geçmesini istemiyorduk! "Asýl mücadele, emperyalizm kapitalizme karþý verilmelidir" diyorduk. Kadýn sorunu bir yan çeliþkiydi, ana çeliþki sömürüdü. Kadýnın giyim sorunu, emperyalizme karþý verilen mücadeleyi baltalamamalıydý!

Peþesiz, baþörtüsüz sokađa çýkan kadýnlar artýk açýkça, gözümüzün önünde dövölüyordu. Bazý kadýnların yüzüne kezzap atýlıyordu.

Biz ise hálá büyük laflar ediyorduk; bu tür olayları devrimin kaçınılmaz sancýları olarak görüp umursamýyorduk! "Ýttifak" "Eylem Birliđi" gibi terimlerin peþinden koþup duruyorduk. GEÇÝP SANCILARI SANDIK

Humeyni, "Bütün sorunlarımızın sebebi, cemiyetimizdeki ahlaksýzlyklardýr. Bunların kökünü kazýmalıyýz" diyor; genç mollalar

estiriyordu. Kitabevleri yađmalanıyor; gazete bayileri atepe veriliyordu.

Piraz'da "Ýslam Mahkemesi" epcinsel ve fahiþe olduđu gerekçesiyle dört kiþiyi idam ediyordu. Benzer olay Tahran'da da gerçekteþiyor, üç fahiþe ve üç epcinsel kurþuna diziliyordu.

Sesleri ve görüntüleriyle erkekleri tahrik ettikleri için kadýn sunucular televizyondan kovuluyor; uyuþturucu olarak görülen müzik yasaklanıyor. Alkol için, kýrbaç cezasýna çaptýrýlýyordu.

Þimdi düþünüyorum da, insan zamanla her türlü apađýlanmaya alýþýyor galiba. Hiçbirini görmüyorduk; basmakalýp analizlerimiz olduđuna o kadar inanýyorduk ki!..

Oysa toplum hýzla dinciletiliriliyordu. Alýnan her kararda "Tamam bu sonuncusu" diyorduk. Ama arkasý hep geliyordu.

Kýzlarýn evlenme yaþý 18'den 13'e düþürüldü. Parfüm, ruj, saç boyasý, mücevher gibi kadýn malzemelerinin yurda giriþi yasaklanıyor, çamaþýrý satan maðazalarýn vitrinlerine sutyen, kombinezon vs. koymasýna bile izin yoktu.

Kamu dairelerinde kadýn memurlara tesettüre girme emri çýkarýldý.

Aslýnda birçok aydýn kadýnýn üye olduđu kadýn dernekleri vardý. Onlar kendi küçük çevrelerinde "hamilelik tatilinin uzatýlmasý" ücret" gibi talepleri tartýþýyorlardý.

Biz aydýnlar hep ayný düþüncededeydik: Demokrasi ve özgürlüde geçiþ sancýларыydý bu tür vakalar! Abartmaya gerek yoktu.

Hepimiz "ana çelipki" üzerinde duruyorduk; öncelikle dýþa bađýmlýlýk ve ekonomik krizden kurtulmalýydýk. REFERANDUM OY

Üç ay önce Humeyni, Paris'te komünistler de dahil olmak üzere her görüþün rahatça örgütleneceđi bir demokrasiden, özgürlükte bahsederken, þimdi tüm solcu, milliyetçi ve liberalleri Ýslam düþmaný ilan etmiþti.

Bu sözler üzerine ilk protestomuzu yaptýk. Mitingimize bir milyonu apkýn insan geldi.

Mollalarýn en iyi siyasi stratejileriydi; iþlerine gelmediði zaman hemen gündemi deðiþtiriyorlardý.

Referandum meselesini gündeme getirdiler. Halka soracaklardý: "Ýslam Cumhuriyeti'ni istiyor musunuz, istemiyor musunuz?"

Kupkusuz bu bir oyundu; halkýn yüzde 65'inin okuryazar olmadýđý bir ülkede kim ne anlardý cumhuriyetten?

Yapýlan propaganda belliydi; dediler ki: "Ýslam'a evet mi, hayır mı diyorsunuz?"

Biz bu oyunu biliyorduk ama böyle düþünüyorduk: "Önemli olan cumhuriyettir; serbest seçimlerdir; demokratik haklardýr; özgürlük Ýslam Cumhuriyeti bunu sađlayacaksa neden karþý çýkalým?"

Ancak bazı küçük kesimler bu oyuna gelmemek için referandumu boykot ettiler.

Sonuçta, "evet" diyen 20 milyon, "hayır" diyen ise sadece 140 bindi.

Mollalar bu referandum sonucunu çok iyi kullandýlar. Güya tüm ülke yaptýklarýný onaylıyordu. Artýk televizyondan sonra basýn ellerine geçmiþti. Sanki tüm muhaliflerin sayýsý 140 bin kiþi gibi gösterdiler. Halbuki 20 milyon içinde bizim oyumuz da vardý. Artýk bizim sesimizin çýkmasýna izin verilmiyordu. HALKI ANLAYAMADIK

Mollalar güçlendikçe saldýrganlaþtýlar.

Örneđin, tirajý bir milyon olan liberal "Ayendegan" Gazetesi'ni kapattýrdýlar. Sýra sonra "Keyhan" Gazetesi'ne geldi; muhalif yazarlarýn ipten çýkarýlmasýný sađladýlar.

Tüm bu olanlarý protesto etmek için mitingler düzenlemeye baþladýk. Ama ip ipten geçmiþti artýk; insanlar yýlmýþtý, korkuyordu.

Özgürlük, demokrasi ve bađýmsýzlyk için ayaklanan halkýn, bu kadar kýsa sürede deðiþeceđini düþünememiþtik.

Sanmýþtýk ki, mollalarýn gerici yasalarýna/kurallarýna halk karþý çýkacak. Halbuki tersi oldu; mollalar yasak, sansür getirdikçe arkalarýndan gidenlerin sayýsý arttý.

Örtünmek moda oldu!

Tüm bunlara "gelip geçici bir fırtýna" diye bakmak ne büyük yanýlgýydý.

Komünistlerden, solculardan, demokratlardan, milliyetçilerden sonra liberal Ýslamcýlar da zamanla mollalarýn hedefi oldu.

Þah döneminden daha çok insan cezaevlerine konuldu; idam edildi.

Milyonlarca insan canýný kurtarmak için yurtdýþýna kaçtý.

Kaçanlardan biri de bendim.

Umarým bizim hatalarýmýzdan birileri ders çýkarýr.

(Not: Bu OKUMAKDA OLDUGUNUZ metin, Bahman Nirumand'ýn "Ýran" kitabýndan derlenmiþtir.) Türkiye'nin Ýran benzerliði ç papýrtýcýÖNCE bir tespit yapalım:

Diyorlar ki, "Türkiye, Ýran'a benzemez!" Yanýlýyorlar.

Bu nedenle gelin önce kýsa bir tarih yolculuðu yapalım:

19. yüzyýlda Ýngiltere'nin Osmanlý Devleti gibi Ýran üzerinde de nüfuzu vardý.

Ýki ülke de tarým ülkesiydi.

20. yüzyýl baþýnda, -Ýran 1906; Osmanlý 1908- askerlerin bastýrmasýyla iki ülkede de meþrutiyet ilan edildi.

Her iki ülke 1920'lerde yeni liderleriyle yönetildi:

Ýran'da subay Rýza Han (Pehlevi), "ormancýlar ayaklanmasýný" bastýrýp yönetimi devirerek kendini "Þah" ilan etti.

Türkiye'nin lideri ise iç ve dýþ düþmanlarý yenen Mustafa Kemal Atatürk'tü.

Her iki lider de ülkelerinin tarihlerinde görülmedik boyutlarda, modernleþme ve reform politikalarýný uygulamaya koydu. Ülkelerin eðitim sisteminden hukuk sistemine kadar laikleþtirmeye çalyþtılar. Kýlýf kýyafet devrimi yaptýlar.

Bu reformlara her iki ülkede de karþý çýkan pek olmadý; sayýlarý az olmakla birlikte muhalif olanlar da çok aðýr cezalara çaptýrý.

Ýran 1940'ta, Türkiye 1946 yýlýnda parlamenter demokrasiye geçti.

Ýran'da 1951'de, Türkiye'de 1960'ta "milliyetçi/ulusalcý solcu" askerler darbe yaptý.

Ýran'da baþta petrol olmak üzere millileþtirmeler yapanýrken, Türkiye de dýþa açýldý, yabancý sermayeyi kabul etti.

CIA, Ýran'daki darbeci Musaddýk'ý yýktý. Yerine tekrar Þah Rýza Pehlevi'yi getirdi. Þah bütün partileri kapattý, liderlerini hapsedi.

Türkiye, 1961'de demokrasiye döndü, seçimler yapýldý.

1960'lý yýllar, her iki ülkede de sol, milliyetçi ve Ýslamcý hareketin ivme kazandýđý dönem oldu.

Ayný dönemde her iki ülkenin siyasi ve iktisadi olarak dýþa bađymlýlýđý arttý. ABD "abi" rolündeydi. Düþman ise komünizmdi.

Her iki ülke de solcularýný ezmek, yok etmek için her yola baþvurdu. Devlet güçleri, sola karþý diđer güçlerle ittifak yaptý.

Sol muhalefetin ezildiði dönemde Ýslamcý hareketler güçlendi. YEPÝL KUPAK PROJESÝ

Burada meseleye daha genip açýdan bakýp, 1970'li yýllarýn son dönemini bir hatýrlayalım.

Sovyetler Birliði, Afganistan'a girmiþti.

ABD'nin kontrolündeki Þah, Ýran'ý terk etmiþti. Türkiye'de büyük bir sol dalga vardý.

Sođuk Savaþ döneminde siz ABD'nin yerinde olsanız ne yaparsýnýz?

Ýran'da Sovyetler Birliði yanlýsý solculara karþý mollalarý desteklediler.

Türkiye'de 12 Eylül 1980 askeri darbesini yaptýrýp, Ýslamcýlarý kuvvetlendirerek solu ezdirdiler.

ABD, Þah'tan umudunu kesince mollalarý destekledi. Ýran'da mollalarý yok etmek isteyen askerlerin elini kolunu bađladı.

Þah Rýza Pehlevi, ölmeden birkaç hafta önce, "Amerika ve Ýngiltere yerine muhalefeti yok etmek isteyen askerleri dinleseydim, ülkeyi terk etmek zorunda kalmazdým" diye açıklama yaptı.

ABD, Sovyetler Birliði'ni Ýslam ülkeleriyle kupatıp içindeki Ýslamcý halklarý ayaklandýrarak yýkacađýný hesaplıyordu.

Bu nedenle Ýranlý subaylara hep engel oldu.

Örneđin: Þah gittikten sonra, ülkenin baýýnda kalan sosyal demokrat Baþbakan Bahtiyar "Ýslam Cumhuriyeti'ne izin vermeyeceđi" diyordu.

Genelkurmay Baþkaný Karabagi, Bahtiyar'ý destekliyordu.

Bahtiyar, ABD ve Ýngiltere'ye danýptý. Tabii ki destek alamadı.

Mollalar þanslıydý; dünya siyasal konjonktürü onların lehineydi.

Sonunda Humeyni, Tahran'a geldi. Yerlepti "Refah Okulu"nda, liberal-Ýslamcý Mehdi Bazargan'ý Baþbakan ilan ettiđini açıkladı. ABD ve Avrupa bu "ýlýmlý Ýslamcý" atamadan mutlu oldu.

Ancak mollalar güçlendikçe iktidara yerlepti.

Son hedefleri, halkın oylarıyla Cumhurbakaný olan liberal Müslüman Beni Sadr idi.

Askerler bu kez Beni Sadr'ın imdadına yettiler; darbe yapabileceklerini söylediler. Sadr darbe istemedi ve yurtdýbýna kaçmak zorunda kaldý.

Mollalar iktidara yerlepti. "İlýmlý Ýslam" istemiyorlardý!

DESTEK ESNAFTAN

Ýran tarihine bakıldýđında, mollaların devlete karþý ayaklandýđý görülmemiþti. Sadece 1963'te Þah, mali kaynaklarını yok etti protesto eylemini gerçekleþtirmişlerdi. Bu nedenle Humeyni, Türkiye'ye sürgüne gönderilmişti.

Durum aslında bizim Nakþibendiler'e benziyor, onlar da hep devletin yanında olmuþlardý. Neyse...

Türkiye'deki Ýslami hareketler ile Ýran'daki mollaların destekleyen güçler arasında benzerlikler var mıydý?

Yapýsal farklılıklar olsa da taban aynıydý:

Mollaların ülke içinde en büyük destekçisi, iç ticaretin üçte ikisini, ihracatın üçte birini elinde tutan ve geleneksel deđerlerin savunu Bazar esnafıydý.

Mollalar ayrıca liberal-burjuva çevrelerinden de destek gördü. Bunun sebebi, özerklik için harekete geçen Azeri, Kürt, Beluciler gibi etnik unsurların baþlarının hemen ezilmesi talebiydi.

Ve tabii, din adamlarının siyasal örgütlenme gücünün en büyük dayanağı ise, cami komiteleriyle girdikleri yoksul mahallelerdi. Camiler cihat birliklerinin hücre evleriydi. Kısa bir süre öncesinin solcu varoþ mahallelerinin yoksulları akın akın mollaların arkasından yürüyordu artık.

Þimdi tekrar baþa dönüp soralım: Türkiye, Ýran'a benziyor mu?

Dr.Hayrettin .ERTEKÝN 22.11.2207